

понятието фенерлия, включвайки към него не само привържениците на властващата над сънародниците му Вселенска църква, но и тези, които поддържат дистанцирана позиция спрямо антифанариотското движение. Съчетаването на традиционните за Славейковата публицистика нападки спрямо „чорбаджиите“ с обвинения в предателство спрямо националните интереси подсилва социалния патос на текста, като същевременно хвърля отговорността за вътрешбългарските раздори на чорбаджийското съсловие. Любопитно е и внушението да се избягват евентуални коалиции с гърците в Елада, т.е. в Кралство Гърция. Като цяло, памфлетът „Кой е фенерлия, сиреч фанариотин?“ оставя впечатление за свръхразгърнатост на полето, в чиито рамки се разполага *българското фанариотство*. Той подлага на обществено остракизъм дори и невярващите в готовността на Високата порта да реши Въпроса в полза на българите. Констатираният максималистичен подход обаче се оказва полезен и работещ компонент на основния рефрен на в. „Гайда“ - необходимостта от рязко, организирано и едностранно прекратяване на всички контакти с Вселенската църква.

„Решението на Въпроса е в ръцете ни“

Периодът, в който излиза Славейковата „Гайда“ (1863-1867), съвпада с най-трудните години в развитието на църковното движение. Осъществяващите се с посредничеството на Високата порта и на руската дипломация преговори с Патриаршията се оказват повече от безрезултатни. В епархиите все по-осезаемо надделяват умората и (полу)прикритото недоволство от неспособността на столичните лидери да реализират националния проект за йерархическа самостоятелност⁴³. Появява се реален риск от рязко спадане интереса към църковния въпрос в обществото като цяло. Това би довело и до отслабване ресурса за придвижването му в посока, съответстваща на българските интереси.

Специфични проекции на споменатите трудности се долавят осезаемо и върху страниците на „Гайда“. Усещането, че една от перспективите пред църковнонаrodnата борба е „мъртвешкото носило“ тежи не само в цитирания по-горе текст, но и в ред други обзорни и „репортажни“ материали, върху страниците на изданието. При все това основният рефрен, който по пряк и по косвен начин се преповтаря в различни вариации, не е песимистичната прогноза за фатален изход от разпратата, а тезата, че обективните обстоятелства са на страната на българите, които обаче трябва да проявят градивно упорство и активна воля за постигане на желаната църковна автономия. Този рефрен присъства по особено живописен